

Право неповнолітніх осіб на здійснення підприємницької діяльності: проблемні питання і шляхи подолання

Каширіна В.О., студент ННПП НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Геліч Ю.О.*

Найпростішою формою здійснення підприємницької діяльності є форма приватного підприємництва фізичними особами. Право на здійснення підприємницької діяльності мають юридичні і фізичні особи, причому це стосується фізичних осіб тільки з повною цивільною дієздатністю за умови їх державної реєстрації в порядку, встановленому законом.

Цивільною дієздатністю фізичної особи є її здатність своїми діями набувати для себе цивільних прав і самостійно їх здійснювати, а також здатність своїми діями створювати для себе цивільні обов'язки, самостійно їх виконувати та нести відповідальність у разі їх невиконання [5, с. 122]. Цивільну дієздатність має фізична особа, яка усвідомлює значення своїх дій та може керувати ними [6]. Зміст цього суб'єктивного цивільного права фізичних осіб передбачає такі повноваження:

1) здатність фізичної особи своїми діями набувати цивільних прав та створювати для себе цивільні обов'язки;

2) здатність самостійно здійснювати цивільні права та виконувати обов'язки;

3) здатність нести відповідальність за невиконання цивільних обов'язків [3, с. 162]. На відміну від правосудності, яка рівною мірою визнається за всіма фізичними особами, дієздатність не може бути однаковою. Закон визначає кілька різновидів дієздатності:

- повнадієздатність;
- дієздатність фізичних осіб у віці від 14 до 18 років (неповнолітніх);
- дієздатність фізичних осіб у віці до 14 років (малолітніх).

Цивільну дієздатність фізичних осіб віком від 14 до 18 років (неповнолітніх) визначено як неповну. Обсяг дієздатності неповнолітніх визначається ст. 32 ЦК України та є достатньо широким, однак не таким, як це за повної цивільної дієздатності. Решту своїх прав вони вправі здійснювати за згодою батьків (усиновителів) чи піклувальника [6].

Проте існують випадки коли для неповнолітніх осіб надається повна цивільна дієздатність [бст.15]. Така дієздатність настає в трьох випадках:

1) з настанням повноліття – по досягненні 18-літнього віку;

2) у випадку, коли законом допускається вступ у шлюб до досягнення 18 років, фізична особа, що не досяг 18-літнього віку, здобуває дієздатність у повному обсязі з часу вступу в шлюб;

3) у результаті емансипації.[1, с.23]

Хочемо зупинитися на 2 підставах та проаналізувати їх. Перш за все, це вступ неповнолітніх у шлюб в тих випадках, коли це допускається, є підставою для набуття повної цивільної дієздатності, що представляє їм можливість самостійно, без чийогось піклування користуватися своїми правами і нести всю повноту відповідальності за своїми зобов'язаннями. В Україні встановлено єдиний шлюбний вік для чоловіків і жінок це 18

років. Закон констатує можливість громадян вступу в шлюб за певними обставинами у 16 років. Неповнолітні громадяни, які вступили в шлюб, знаходять дієздатність в повному обсязі з дня державної реєстрації шлюбу. Придбана в результаті укладення шлюбу дієздатність зберігається за неповнолітнім і в разі його розірвання до досягнення 18 років. Втрата повної дієздатності при визнанні шлюбу недійсним може бути здійснена за рішенням суду [2, с. 298]. Оголошення неповнолітніх, що вступили в шлюб, дієздатними у повному обсязі їх прав тягне за собою не тільки переваги повнолітніх по самостійній реалізації своїх прав, але і втрату зобов'язань батьків щодо утримання неповнолітніх дітей.

Сутність емансипації, яка введена у нашій країні з 1 січня 2004 р, полягає у тому, що фізичній особі, яка досягла 16-ти років і працює за трудовим договором або бажає займатися підприємницькою діяльністю, а також неповнолітній особі яка записана матір'ю або батьком дитини, може бути надана повна цивільна дієздатність. Виникнення такого явища зумовлено тим, що швидко розвивається підприємництво, та вимушене безробіття мільйонів дорослих, що спонукає дітей шукати джерела доходу. Оголошення неповнолітнього повністю дієздатним (емансипація) провадиться за рішенням органу опіки і піклування за згодою обох батьків, усиновителів або піклувальника або при відсутності такої згоди – за рішенням суду.

Це істотно змінює її правовий статус, з цього часу вона може самостійно вчиняти будь які правочини, і незгода батьків (усиновлювачів, піклувальників) не має правового значення. Батьки, усиновителі і піклувальники не несуть відповідальності по зобов'язаннях емансипованого неповнолітнього [2, с. 297].

Не дивлячись на те, що це питання розглядалось Є.П.Андрєєвим, Б.С.Антимоновим та С.М.Беловою, проте в цілому інститут емансипації залишається майже недослідженим. Виникає ряд проблем стосовно емансипації.

Перш за все, це те, що особа тепер самостійно може вчиняти правочини, без згоди на це, її батьків. Проте емансипована особа не може набувати суб'єктивних прав та обов'язків для набуття яких закон встановлений віковий ценз, наприклад здатність бути набувачем за договором довічного утримання (ч.2 ст.746 ЦК України). Емансипація неповнолітньої дитини може привести до погіршення інтересів її непрацездатних батьків, оскільки згідно із Сімейним кодексом України піклуватися та підтримувати нужденних непрацездатних батьків зобов'язані лише повнолітні діти (ст. 202 СК). Отже, неповнолітні емансиповані діти, які займаються підприємницькою діяльністю отримують певні прибутки на законних підставах можуть відмовитися від утримання своїх непрацездатних батьків. Тому для вирішення цієї колізії, доцільно було б ввести у Сієне законодавство, зобов'язання утримувати непрацездатних батьків, які потребують матеріальної допомоги, не лише повнолітніми, а й повністю дієздатними дітьми. До того ж, виникає питання чи повинні батьки утримувати своїх емансипованих дітей. За аналогією, батьки зобов'язані утримувати своїх емансипованих дітей, навіть якщо вони мають достатній дохід. Якщо ж дохід дитини набагато перевищує доходи батьків і

повністю забезпечує потреби дитини, батьки можуть бути звільнені від обов'язку утримувати таку дитину (ст.188 СК України). Ще одне питання, це те, чи має право емансипована особа укласти шлюб нарівні з особами, які досягли шлюбного віку. Оскільки реєстрація шлюбу не є підставою для емансипації, то, відповідно, причини, через які особі було надано повну дієздатність, не повинні визнаватися поважними а ні для «автоматичної» можливості неповнолітнього укласти шлюб, для суду, який прийматиме рішення про надання емансипованому права на шлюб [2, с.299].

Отож, підбиваючи підсумки, можна зробити висновок, що у законодавстві визначені підстави для надання неповнолітнім права для здійснення підприємницької діяльності, проте достатньо детально ці підстави не врегульовані і існують спірні питання які потребують негайного вирішення.

Список використаних джерел:

1. Романцова Т.В. Щодо питання емансипації неповнолітніх / Т.В.Романцова //Матеріали міжвузівської курсантської (студентської)наукової конференції / Гол. ред. Ю.Л. Титаренко .- Донецьк: ДЮС, 2002.-с.23-24.
2. Кугот Є.С. Емансипація неповнолітніх за цивільним законодавством України // Право і Безпека. - 2012. - №3(45). - С. 297 -300.
3. Блащук Т.В. Фізична особа як суб'єкт підприємницької діяльності// Підприємництво, господарство і право. 2009. - № 7.- ст. 161-163.
4. Старцев.О.В. Підприємницьке право: навчальний посібник. – Київ: Істина,2006. – 266 с.
5. Стефанчук Р.О. Цивільне право України: начальний посібник. – Київ: Прецедент, 2005. – 354 с.
6. Цивільний кодекс України: Прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України – 2003. - № 40. - Ст. 356.

Правовий статус неприбуткових організацій в рамках чинного законодавства України

Леута Р.В., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Геліч Ю.О.*

Відповідно до Податкового кодексу України, неприбутковими підприємствами, установами та організаціями вважаються підприємства, установи та організації, головною метою діяльності яких є не одержання прибутку, а провадження благодійної діяльності та меценатства й іншої діяльності, передбаченої законодавством [1].

До внесення змін до Положення про Реєстр неприбуткових установ та організацій, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24 січня 2013 року № 37, починаючи з 1 січня 2015 року, установи та організації, внесені станом на 31 грудня 2014 року до Реєстру та включені до переліку установ й організацій, метою яких не є одержання і розподіл прибутку серед засновників, членів органів управління, інших пов'язаних з ними осіб, а також серед працівників таких організацій, продовжують використовувати статус неприбутковості [2].

З 1 січня 2015 року з Податкового кодексу України виключено статтю 157, в якій визначався перелік неприбуткових установ та організацій, а також перелік доходів, які звільнялися від оподаткування податком на прибуток.

Зокрема, тепер не належать до неприбуткових установ та організацій творчі та професійні спілки, ОСББ, кооперативи (житлово-будівельні,